

Geen ontheffingen meer voor verboden bijengif

Europees Hof • Verboden bestrijdingsmiddelen, zoals zeer schadelijke neonicotinoïden, mogen ook niet meer via een omweg worden toegelaten.

Onno Havermans
redactie duurzaamheid&economie

Het Europese Hof van Justitie oordeelde vorige week dat lidstaten het gebruik van verboden gewasbeschermingsmiddelen niet alsnog mogen toestaan voor zaaigoed. Ook zaad dat al behandeld is met verboden middelen mag niet de grond in. Via die omweg kunnen bijvoorbeeld neonicotinoïden, ook wel bijengif genoemd, alsnog in het milieu terechtkomen. Die zijn zeer schadelijk voor bestuivende insecten en mogen daarom alleen nog in afgesloten kassen worden gespoten.

Landen kunnen een ontheffing verlenen als het echt niet anders kan, maar die mogelijkheid is inmiddels eerder regel dan uitzondering. Dat bleek recent uit onderzoek van Pesticide Action Network (Pan) Europe.

Een Belgische imker maakte vier jaar geleden, samen met Pan Europe en de Waalse vereniging *Nature & Progrès Belgium*, bezwaar tegen het gebruik van zaaizaad voor suikerbieten, wortelen, sla en witlof waarop een coating zit met de werkzame stoffen *clothianidine* en *thiamethoxam*. De Europese goedkeuring van deze neonicotinoïden is in 2019 verlopen.

Omdat de Belgische staat, bieten-

boeren en suikerfabrikanten volhouden dat de ontheffing nodig is, vroeg de Raad van State in België het Europese Hof twee jaar geleden om een zogeheten prejudiciële beslissing, een uitspraak hoe Europese regelgeving moet worden uitgelegd.

Dat oordeel ligt er nu: is een middel uitdrukkelijk verboden, dan mag het ook niet via de omweg van een ontheffing worden toegelaten. En dat gaat verder dan alleen de Belgische suikerbietenteelt.

De Europese rechter wijst op het voorzorgsbeginsel, dat moet garanderen dat stoffen of middelen die op de markt worden gebracht niet schade-

Red Boeren en Bijen houdt een pleidooi om bestrijdingsmiddelen verder terug te dringen

lijk zijn voor de gezondheid van mensen en dieren of voor het milieu. Ook benadrukt het hof dat lidstaten verplicht zijn 'om alle nodige maatregelen te nemen om de bestrijding van plagen met lage pesticideninzet te bevorderen en waar mogelijk voorrang te geven aan niet-chemische methoden'.

De uitspraak is een steuntje in de rug voor de Europese Commissie, die in Brussel steeds meer weerstand oproept met haar plannen voor de halvering van het pesticidengebruik in Europa in 2030. De oorlog in Oekraïne en de zorg over voedselzekerheid wakkert het verzet van lidstaten en

Europarlementariërs aan.

Haaks daarop staat het initiatief Red Boeren en Bijen over het Europees Parlement daag een hoorzitting houdt over een petitie van de groepering meer dan één miljoen Europeanen ondertekend. Red Boeren en Bijen houdt een pleidooi om bestrijdingsmiddelen nog verder terug te brengen, met 80 procent in 2030 en nog meer in 2035.

Cocktaileffect

De Wageningse hoogleraar Vio Geissen zal op de hoorzitting uitleggen over de stand van zaken in onderzoek naar gifresten en het cocktaileffect van middelen op bestuivende insecten en het milieu. De Franse Jean-Bertrand Lozier legt uit hoe zijn pesticidengebruik met 80 procent verlaagde terwijl de oogst gebleef, zijn opbrengst hoger werd en de werkdruk lager.

En de Wageningse onderzoeker voedselsystemen Jeroen Candel de petitie toe, die hij half decen geleden opstelde en die inmiddels ook bijna achthonderd wetenschappers ondertekend. Hij doet een beroep op de Europarlementariërs om de Europese plannen niet af te zwakken maar aan te scherpen.

De voedselzekerheid komt niet in gevaar door het terugdringen van pesticidengebruik, maar door diversiteitsverlies en klimaatverandering, betoogt Candel. Vijftig jaar na de landbouwtransitie van de Europese landbouwcommissaris Pieter van der Wal is het tijd voor een omslag, naar een duurzame circulaire landbouw zonder uitstoot